

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ ТА УПРАВЛІННЯ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету соціології та управління
С.Ф. Бірюкова
« 29 » серпня 2025 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРІЯ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН
підготовки бакалаврів

денної форм здобуття освіти

освітньо-професійна програма Міжнародна політика та політика національної безпеки
спеціальності 052 Політологія

галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки

ВИКЛАДАЧ: Руднева Анна Олегівна, к.політ.н., доцент, доцент кафедри політології

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри політології

Протокол № 1 від “22” серпня 2025 р.
Завідувач кафедри

(підпис)

С.Г.Цокур
(ініціали, прізвище)

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

(підпис)

А.О.Руднева
(ініціали, прізвище)

2025 рік

Зв'язок з викладачем (викладачами):

Е-mail: rudnevanna2017@gmail.com

Телефон: 0953382563

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення); *Telegram*.

Кафедра політології, 4 корп. ЗНУ, вул. Дніпровська, 33а.

1. Опис навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Теорія міжнародних відносин» є формування цілісного уявлення про міжнародні відносини як самостійну науково-практичну дисципліну, ознайомлення студентів з основними тенденціями і закономірностями міжнародних відносин і світової політики, формування уміння орієнтуватися в сучасній світовій політиці.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорія міжнародних відносин» є: засвоєння основних понять і категорій (світова політика, міжнародні відносини, зовнішня політика, глобалізація тощо); аналіз основних тенденцій, закономірностей, напрямів розвитку сучасної світової політики і міжнародних відносин; дослідження найбільш напружених і конфліктних регіонів планети, у яких концентруються головні напрямки зовнішньої політики різних держав.

Практичні кейси дозволяють розвинути у студентів вміння критично мислити, аналізувати, спонукати їх до того, щоб в процесі дискусії поділитися власними думками, ідеями, знаннями та досвідом.

Інтерактивні форми навчання спонукатимуть до дебатов, полеміки, аргументованого відстоювання власної точки зору, орієнтований на розвиток важливих навичок якісної аналітики, креативних рішень та ефективної комунікації.

Практичні завдання допомагають сформувати первинні навички створення креативних концепцій, а робота у групах спонукає до розвитку навичок командної роботи, організаційних та лідерських якостей, а також вдосконалити практичні навички розробки політичної рекламної продукції для політичних кампаній.

Використання новітніх інформаційних технологій під час виконання практичних завдань розвине як аналітичні, так і професійні цифрові компетенції студентів.

У концептуальному, інформаційному і логічному плані даний курс тісно пов'язаний з такими дисциплінами, як «Політична глобалістика», «Основи геополітики», «Методологія і логіка наукового дослідження».

2. Паспорт навчальної дисципліни

Нормативні показники	денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Статус дисципліни	Обов'язкова	
Семестр	5-й	
Кількість кредитів ECTS	3	
Кількість годин	90	
Лекційні заняття	14 год.	
Семінарські заняття	14 год.	
Практичні заняття		
Самостійна робота	62 год.	
Консультації	особисті – понеділок, з 14:30 до 16:00, IV корпус, ауд. 310; дистанційні – Zoom, за попередньою домовленістю Запис на консультації: rudnevanna2017@gmail.com	
Вид підсумкового семестрового контролю:	екзамен	
Посилання на електронний курс у СЕЗН ЗНУ (платформа Moodle)	https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1968	

3. Методи досягнення запланованих освітньою програмою компетентностей і результатів навчання

Результати навчання та компетентності	Методи навчання / форми і методи оцінювання
<p>ЗК01. Знання предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК02. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК03. Здатність бути критичним і самокритичним.</p> <p>ЗК04. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).</p> <p>ЗК05. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.</p> <p>ЗК06. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. ЗК07. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>	<p>Методи навчання: розповідь, пояснення, метод проблемних ситуацій, аналіз практичних кейсів.</p> <p>Контрольні заходи: тести, практичні завдання.</p>
<p>СК01. Здатність використовувати категорійно-понятійний та аналітичнодослідницький апарат сучасної політичної науки.</p> <p>СК03. Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.</p> <p>СК04. Здатність застосовувати інструментарій нормативної та емпіричної політичної теорії, політичної методології, порівняльної та прикладної політології, міжнародних та глобальних студій у фаховій діяльності. СК05. Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування. СК06. Здатність аналізувати публічну політику на місцевому, національному, європейському та глобальному рівні. СК07. Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій.</p>	<p>Методи навчання: розповідь, пояснення, метод проблемних ситуацій, аналіз практичних кейсів.</p> <p>Контрольні заходи: опитування, тести, практичні завдання.</p>
<p>СК10. Здатність розуміти природу та значення політики як специфічного виду людської діяльності та особливої сфери пізнання, включаючи розвиток уявлень про політику та її сучасні інтерпретації.</p> <p>СК11. Здатність розуміти тенденції розвитку світової та вітчизняної політичної думки, визначати вплив політичних ідей на розвиток політичних явищ та процесів</p> <p>СК12. Здатність розуміти принципи функціонування та закономірності розвитку влади та публічної політики, політичних інститутів та процесів, політичної поведінки, політичної культури та ідеології, світової політики та політики окремих країн та регіонів</p>	<p>Методи навчання: розповідь, пояснення, метод проблемних ситуацій, аналіз практичних кейсів.</p> <p>Контрольні заходи: опитування, тести, практичні завдання, завдання для самостійної роботи.</p>

4. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні аспекти міжнародних відносин

Теоретичні основи науки про міжнародні відносини.

Поняття «міжнародні відносини». Основні поняття та категорії теорії міжнародних відносин. Співвідношення понять «міжнародні відносини», «міжнародна політика», «світова політика», «зовнішня політика». Предмет та об'єкт міжнародних відносин.

Специфіка міжнародних відносин, їх генеза. Чинники формування міжнародних відносин. Ознаки міжнародних відносин та міжнародного середовища. Форми міжнародних відносин. Міжнародна політика – фактор формування міжнародних відносин. Сутність та особливості міжнародної політики.

Класифікація учасників міжнародних відносин: держави, міжурядові та неурядові організації, громадська думка, регіональні об'єднання тощо. Розподіл сучасних держав за критерієм «сили»: наддержави, великі, середні, малі держави, мікрдержави. Ознаки та функції неурядових організацій.

Історичні форми регулювання міжнародних відносин.

Витоки теорії міжнародних відносин. Розвиток ідеалістичних концепцій міжнародних відносин.

Міжнародно-політична думка Стародавньої Індії. Міжнародно-політична думка Стародавнього Китаю. Міжнародно-політична думка Античної Греції. Міжнародно-політична думка Середньовіччя. Міжнародно-політична думка епохи Відродження. Міжнародно-політична думка Нового часу.

Питання зовнішньої політики у текстах народів Стародавнього Сходу. Проблематика зовнішньої політики, війни та миру у роботах античних авторів. Трактатування світоустрою в епоху Середньовіччя. Трактатування світоустрою у політичній філософії Пізнього Середньовіччя та проторенесансу: утопічний та реалістичний підходи. «Універсальні» гуманісти про питання світоустрою: Еразм Ротердамський, Франсіско де Віторія, Франсіско Суарес, Гуго Гроцій. Ідея універсальної міжнародної організації Емеріка Крюсе. Джон Локк про мир та війну. Проект організації Європи Вільяма Пенна. Проект «вічного миру» Ш-І. де Сен-П'єра. План «європейського миру» І. Бенґама та міркування про мир і війну В. Малиновського. Ідеї «вічного світу» та світової федерації І. Канта. «Класичні» підходи до вивчення міжнародних відносин у XVI-XVIII ст. Інтерпретації міжнародних відносин у революційних світоглядах кінця XVIII – початку XIX ст. Ідеалістичні теорії міжнародних відносин XIX – початку XX ст.

Класичні парадигми теорії міжнародних відносин. Теорії лібералізму та неолібералізму. Політичний лібералізм та його представники. Неолібералізм. Формування «модерністських» напрямів теорії міжнародних відносин. «Традиціоналізм» та «модернізм». Неолібералізм та його теорії. Погляди Куїнсі Райта. Системний підхід Мортон А. Каплана. Сучасні модерністські концепції та підходи. Конструктивізм у теорії міжнародних відносин. Політичний ідеалізм (лібералізм) та його представники. Неолібералізм. Формування «модерністських» напрямів теорії міжнародних відносин. «Традиціоналізм» та «модернізм». Біхевіоризм та його теорії. Погляди Куїнсі Райта. Системний підхід Мортон А. Каплана. Марксизм та неомарксизм. Світ-система та світ-економіка І. Валлернстайна.

Сучасні теорії міжнародних відносин. Неокласичні та постмодерністські теорії міжнародних відносин.

Умови виникнення сучасних теорій міжнародних відносин. Марксистська парадигма міжнародних досліджень. Політичний ідеалізм. Політичний реалізм. Школа стратегічного аналізу. Модерністські теорії міжнародних відносин. Неокласичні теорії міжнародних відносин.

Змістовий модуль 2. Середовище системи міжнародних відносин

Закономірності та тенденції розвитку міжнародних відносин.

Головні ознаки міжнародних відносин кінця XX – XXI ст. Глобалізація міжнародного середовища. Глобалізація та регіоналізація як тенденції сучасного розвитку міжнародних відносин. Інформаційна революція: сутність та наслідки. Закономірності та тенденції розвитку міжнародних відносин.

Перехід до багатополярного світоустрою. Формування інформаційної цивілізації, інформаційної економіки, мережевого суспільства. Поява інформаційних та гібридних конфліктів. Віртуалізація міжнародних відносин.

Проблема застосування сили у міжнародних відносинах. Співвідношення понять сили та могутності. Елементи національної сили за Г. Моргентау. Доктрина балансу сил і «теорія доміно».

Основні тенденції світового політичного процесу. Основні стани в світовій політиці: стан мирного співіснування, стан конфронтації, стан конфлікту та функції дипломатії; форми дипломатичної діяльності.

Теорії міжнародних систем.

Специфіка системного підходу у міжнародних дослідженнях. Теорія міжнародних систем М. Каплана. Теорія міжнародних систем С. Хоффмана. Теорія міжнародних систем Р. Роузкранца. Теорія міжнародних систем Р. Арона. Мирне співіснування та міжнародна співпраця.

Мирне співіснування та міжнародна співпраця.

Зміст понять «мирне співіснування» та міжнародна співпраця. Найважливіші форми міжнародної співпраці. Міждержавна та наддержавна співпраця. Міжнародна співпраця у боротьбі зі злочинністю. Правомірні і

неправомірні засоби вирішення міжнародних спорів. Поняття дипломатії. Значення міжнародних переговорів, їх особлива роль при врегулюванні конфліктів. Soft power у сучасних міжнародних відносинах. Цифрова та твіттер-дипломатія. Роль міжнародних організацій. Головні міжнародні організації: структура та функції. Роль військової сили в сучасних умовах. Нова трансформація ролі та функцій військової сили у світовій політиці. Ядерна зброя та її роль в сучасних умовах.

Змістовий модуль 3. Праксеологічні аспекти міжнародних відносин.

Міжнародні актори. Державні та недержавні суб'єкти міжнародних відносин

Держава як міжнародний актор. Світове лідерство і гегемонія. Імперія як міжнародний актор. Сучасна державнація. Міжнародні організації. Типи міжнародних акторів та їх ієрархія. Суб'єкти та об'єкти у міжнародних відносинах. Суб'єкт міжнародних відносин та суб'єкт міжнародного права. Сутність і роль держави як учасника міжнародних відносин. Класифікації держав як акторів. Поняття «розмивання державного суверенітету». Типологія недержавних учасників міжнародних відносин. Інтерпретації акторів у міжнародних відносинах з позицій різних парадигм. Державоцентричний (класичний) та транснаціональний/плюралістичний (модерністський) підходи до трактування учасників міжнародних відносин.

Цілі, інтереси та засоби учасників міжнародних відносин. Поняття національного інтересу. Критерії і структура національного інтересу. Національні інтереси України. Глобалізація і національний інтерес. Поняття «сили» у міжнародних відносинах. «Фактор сили». Етичність на міжнародній арені. Мораль у міжнародних відносинах. Взаємодія прав і моралі в міжнародних відносинах. Співвідношення права, сили та етики у сучасних міжнародних відносинах. Зміст понять «цілі» і «засоби». Класифікація інтересів у міжнародних відносинах. Інтереси функціональним змістом. Інтереси за часовим критерієм. Інтереси за критерієм учасника міжнародних відносин. Класифікація цілей у міжнародних відносинах. Стратегія як єдність цілей і засобів. Сила й насилля у складі цілей і засобів.

Конфлікти в міжнародних відносинах.

Поняття та види міжнародних процесів: конфлікти, співробітництво та прийняття політичних рішень.

Поняття міжнародного та міждержавного конфлікту як форми взаємодії між суб'єктами міжнародних відносин. Особливості міжнародних конфліктів як різновидів суспільних конфліктів. Причини та передумови міжнародних конфліктів. Цивілізаційний підхід С.Гантінгтона, системний підхід К.Волтца. Типи та прояви міжнародних конфліктів. Особливості сучасних міжнародних конфліктів. Функції міжнародних конфліктів. Способи врегулювання міжнародних конфліктів. Роль сили в процесах регулювання міжнародних конфліктів (теорія «примушування до миру»). Переговори в умовах міжнародних конфліктів. Посередництво в міжнародних конфліктах. Роль ООН, ОБСЄ інших міжнародних організацій у врегулюванні міжнародних конфліктів. Миротворча діяльність.

Поняття та види міжнародного співробітництва як різновиду кооперативних взаємодій між суб'єктами міжнародних відносин. Ознаки та передумови міжнародного співробітництва. Форми міжнародного співробітництва. Міждержавні союзи як форма міжнародного співробітництва. Інтеграційні процеси в міжнародних відносинах. Теорії міжнародної інтеграції. Стадії інтеграційних процесів. Форми інтеграції. Наслідки інтеграційних процесів. Регіоналізм.

Переговори як важливий елемент міжнародних процесів. Стадії та функції переговорів. Переговори в умовах конфлікту та співробітництва.

Процеси прийняття політичних рішень в міжнародних відносинах. Основні напрями у вивченні процесу прийняття рішень на міжнародній арені. Переговори як спосіб прийняття спільних міжнародних рішень. Основні підходи до ведення міжнародних переговорів.

Змістовий модуль 4. Концептуальні основи міжнародної безпеки.

Міжнародне співробітництво та міжнародна безпека в сучасних міжнародних відносинах.

Підходи до визначення понять «безпека», «міжнародна безпека», «загроза», «виклик»; національні інтереси як основа формування концепцій національної, регіональної та міжнародної безпеки; еволюція загроз та викликів міжнародній та європейській безпеці; глобальні проблеми в контексті забезпечення міжнародної та європейської безпеки.

Типологія «недержавних» суб'єктів міжнародних відносин. Поняття та сутність «міжнародної організації». Причини виникнення міжнародних організацій. Типологія міжнародних організацій, їх функції в системі міжнародних відносин. Урядові та неурядові міжнародні організації, відмінність їх функцій та вплив на міжнародне середовище. Універсальні міжнародні організації. Роль ООН, ОБСЄ та інших універсальних міжнародних організацій на міжнародній арені, елементи наднаціональності в їх діяльності.

Поняття міжнародної безпеки як однієї з головних категорій сучасних міжнародних відносин. Зміст понять «мирне співіснування» та міжнародна співпраця, форми міжнародної співпраці та типи міжнародних відносин.

Сучасна світова система. Місце і роль України.

Сутність, виникнення і вектори розвитку сучасної світової системи. Геополітичні моделі сучасної світової системи. Сутність і типологія міжнародного порядку. Сутність і типологія світового порядку.

Роль і місце України в сучасних міжнародних відносинах.

Роль України в міжнародних відносинах після здобуття незалежності (1991 рік). Основні етапи інтеграції України в міжнародне співтовариство. Підписання ключових міжнародних договорів та угод (Будапештський меморандум, Угода про асоціацію з ЄС). Основні напрями зовнішньої політики України: європейська та євроатлантична інтеграція, співпраця з сусідами, відносини з Росією. Україна в системі міжнародних організацій (ООН, НАТО, Рада Європи). Роль України в міжнародних миротворчих операціях.

Причини та наслідки конфлікту між Україною та Росією. Кримська криза та війна на Донбасі: міжнародна реакція та наслідки для глобальної безпеки. Санкційна політика щодо Росії та її вплив на Україну.

Відносини України з Європейським Союзом: Угода про асоціацію та безвізовий режим. Реформи в Україні на шляху до євроінтеграції. Перспективи членства України в ЄС.

Розвиток стратегічного партнерства між Україною та США. Взаємини України з іншими великими державами (Китай, Туреччина, Канада). Україна як учасник міжнародних економічних проектів та ініціатив (Ініціатива трьох морів, «Один пояс, один шлях»).

Вплив глобальних процесів на позиції України (глобалізація, зміна клімату, пандемія COVID-19).

Прогнозування майбутнього місця України на міжнародній арені.

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Тема 1. Теоретичні основи науки про міжнародні відносини.	2		1 раз на 2 тижні
1	Тема 2. Класичні парадигми теорії міжнародних відносин. Теорії лібералізму та неолібералізму.	2		1 раз на 2 тижні
2	Тема 3. Закономірності та тенденції розвитку міжнародних відносин.	2		1 раз на 2 тижні
2	Тема 4. Мирне співіснування та міжнародна співпраця.	2		1 раз на 2 тижні
3	Тема 5. Міжнародні актори. Державні та недержавні суб'єкти міжнародних відносин	2		1 раз на 2 тижні
3	Тема 6. Цілі, інтереси та засоби учасників міжнародних відносин.	2		1 раз на 2 тижні
4	Тема 7. Роль і місце України в сучасних міжнародних відносинах.	2		1 раз на 2 тижні
Разом		14		

6. Теми семінарських занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин		Згідно з розкладом
		о/д.ф.	з.ф.	
1	Тема 1. Витоки теорії міжнародних відносин. . Розвиток ідеалістичних концепцій міжнародних відносин. План 1. Міжнародно-політична думка Стародавньої Індії. 2. Міжнародно-політична думка Стародавнього Китаю. 3. Міжнародно-політична думка Античної Греції. 4. Міжнародно-політична думка Середньовіччя. 5. Міжнародно-політична думка епохи Відродження. 6. Міжнародно-політична думка Нового часу.	2		1 раз на 2 тижні
1	Тема 2. Сучасні теорії міжнародних відносин. Неокласичні та постмодерністські теорії міжнародних	2		1 раз на 2 тижні

	<p>відносин.</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Умови виникнення сучасних теорій міжнародних відносин. 2. Марксистська парадигма міжнародних досліджень. 3. Політичний ідеалізм. 4. Політичний реалізм. 5. Школа стратегічного аналізу. 6. Модерністські теорії міжнародних відносин. 7. Неокласичні теорії міжнародних відносин. 			
2	<p>Тема 3. Теорії міжнародних систем.</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Специфіка системного підходу у міжнародних дослідженнях. 2. Теорія міжнародних систем М. Каплана. 3. Теорія міжнародних систем С. Хоффмана. 4. Теорія міжнародних систем Р. Роузкранца. 5. Теорія міжнародних систем Р. Арона. 6. Мирне співіснування та міжнародна співпраця. 	2		<i>1 раз на 2 тижні</i>
2	<p>Тема 4. Мирне співіснування та міжнародна співпраця.</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміст понять «мирне співіснування» та міжнародна співпраця. 2. Форми міжнародної співпраці. Міждержавна та наддержавна співпраця. Міжнародна співпраця у боротьбі зі злочинністю. Правомірні і неправомірні засоби вирішення міжнародних спорів. 3. Поняття дипломатії. Значення міжнародних переговорів, їх особлива роль при врегулюванні конфліктів. 4. Soft power у сучасних міжнародних відносинах. Цифрова та твітер-дипломатія. 5. Роль міжнародних організацій. Головні міжнародні організації: структура та функції. 6. Роль військової сили в сучасних умовах. Нова трансформація ролі та функцій військової сили у світовій політиці. 7. Ядерна зброя та її роль в сучасних умовах. 	2		<i>1 раз на 2 тижні</i>
3	<p>Тема 5. Конфлікти в міжнародних відносинах.</p> <p>План.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та види міжнародних процесів: конфлікти, співробітництво та прийняття політичних рішень. 2. Поняття міжнародного та міждержавного конфлікту як форми взаємодії між суб'єктами міжнародних відносин. Особливості міжнародних конфліктів як різновидів суспільних конфліктів. 3. Особливості міжнародних конфліктів як 	2		<i>1 раз на 2 тижні</i>

	<p>різновидів суспільних конфліктів. Причини та передумови міжнародних конфліктів.</p> <p>4. Способи врегулювання міжнародних конфліктів. Роль сили в процесах регулювання міжнародних конфліктів (теорія «примушування до миру»). Переговори в умовах міжнародних конфліктів. Посередництво в міжнародних конфліктах. Роль ООН, ОБСЄ інших міжнародних організацій у врегулюванні міжнародних конфліктів.</p> <p>5. Миротворча діяльність.</p> <p>6. Поняття та види міжнародного співробітництва як різновиду кооперативних взаємодій між суб'єктами міжнародних відносин.</p> <p>7. Переговори як важливий елемент міжнародних процесів. Стадії та функції переговорів. Переговори в умовах конфлікту та співробітництва.</p>			
4	<p>Тема 6. Міжнародне співробітництво та міжнародна безпека в сучасних міжнародних відносинах.</p> <p>План.</p> <p>1. Підходи до визначення понять «безпека», «міжнародна безпека», «загроза», «виклик»; національні інтереси як основа формування концепцій національної, регіональної та міжнародної безпеки; еволюція загроз та викликів міжнародній та європейській безпеці; глобальні проблеми в контексті забезпечення міжнародної та європейської безпеки.</p> <p>2. Типологія «недержавних» суб'єктів міжнародних відносин. Поняття та сутність «міжнародної організації». Причини виникнення міжнародних організацій.</p> <p>3. Типологія міжнародних організацій, їх функції в системі міжнародних відносин. Урядові та неурядові міжнародні організації, відмінність їх функцій та вплив на міжнародне середовище. Універсальні міжнародні організації. Роль ООН, ОБСЄ та інших універсальних міжнародних організацій на міжнародній арені, елементи наднаціональності в їх діяльності.</p> <p>4. Поняття міжнародної безпеки як однієї з головних категорій сучасних міжнародних відносин. Зміст понять «мирне співіснування» та міжнародна співпраця, форми міжнародної співпраці та типи міжнародних відносин.</p>	2		<i>1 раз на 2 тижні</i>
4	<p>Тема 7. Сучасна світова система.</p> <p>План.</p> <p>1. Сутність, виникнення і вектори розвитку сучасної світової системи. Геополітичні моделі сучасної світової системи.</p> <p>2. Сутність і типологія міжнародного порядку. Сутність і типологія світового порядку.</p> <p>3. Україна у новому світовому порядку.</p> <p>4. Основні принципи, завдання та напрями зовнішньої політики України.</p> <p>5. Україна у міжнародних організаціях. Стратегічне партнерство.</p> <p>6. Європейський вибір України.</p> <p>7. Стратегічні комунікації та іміджування України.</p>	2		<i>1 раз на 2 тижні</i>
Разом		14		

№ змістового модуля	Питання для самостійного опрацювання	Кількість годин	
		о/д.ф.	з.ф.
1	Підготуйте огляд основних теорій міжнародних відносин: реалізм, лібералізм, конструктивізм, марксизм, теорії міжнародної політичної економії. Опишіть основні ідеї та підходи кожної теорії, їх сильні та слабкі сторони.	6	
1	Розробіть сценарій розвитку міжнародної ситуації на основі однієї з теорій міжнародних відносин. Наприклад, як міг би розвиватися конфлікт у Південно-Китайському морі, якщо брати до уваги положення реалізму або конструктивізму.	8	
2	Проведіть дослідження на тему «Застосування конструктивізму в аналізі міжнародних відносин». Використовуючи конкретні приклади, продемонструйте, як конструктивізм дозволяє глибше зрозуміти роль ідентичності, культури та мови в міжнародній політиці.	8	
2	Напишіть есе на тему «Майбутнє міжнародних відносин: відхід від традиційних теорій чи їх еволюція?». Обговоріть, чи сучасні глобальні виклики вимагають нових теоретичних підходів, або ж існуючі теорії здатні адекватно пояснити міжнародні події. Розгляньте, як нові глобальні явища (кібербезпека, кліматичні зміни, пандемія) впливають на ефективність традиційних теорій.	8	
3	Оберіть конкретний історичний або сучасний міжнародний конфлікт (наприклад, Холодна війна, конфлікт в Сирії або Українсько-російська війна) і проаналізуйте його через призму двох різних теорій міжнародних відносин. Порівняйте висновки та результати аналізу.	8	
3	Практичне завдання. Проведіть моделювання переговорів між двома державами на основі різних теорій міжнародних відносин. Визначте, як кожна теорія впливатиме на тактику переговорів, розстановку сил та можливі результати.	8	
4	Розробіть стратегічні рекомендації для міжнародної організації (наприклад, ООН або НАТО) на основі одного з теоретичних підходів. Обґрунтуйте свій вибір теорії та поясніть, як вона може сприяти досягненню поставлених цілей організації.	8	
4	Розробіть сценарій розвитку міжнародних відносин на основі теорії світ-системи Іммануеля Валлерстайна. Оцініть можливі наслідки глобальної економічної нерівності для міжнародної стабільності.	8	
Разом		62	

8. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу*	Критерії оцінювання та термін виконання	Усього балів
1	Опитування	Семінарське заняття 1 та 2	5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція	10

			<p>4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може</p> <p>1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність</p>	
Практичне завдання	Практичне завдання №1 Практичне аналітичне завдання.	Практичне завдання №1	<p>9-10 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція</p> <p>7-8 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>5-6 балів – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>3-4 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з</p>	5

			<p>допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може</p> <p>1-2 бали - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.</p>	
2	Опитування	Семінарське заняття 2.	<p>5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Найявна авторська позиція</p> <p>4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може</p> <p>1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність</p>	10
	Практичне завдання	<p><u>Практичне завдання №2</u></p> <p>Використовуючи метод SWOT-аналізу визначити перспективи та наслідки впровадження в Україні «безумовного базового доходу» в контексті вирішення проблем соціального захисту населення.</p>	<p>9-10 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Найявна авторська позиція</p> <p>7-8 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні</p>	10

			<p>питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. 5-6 балів – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>3-4 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може</p> <p>1-2 бали - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.</p>	
3	Опитування	Семінарське заняття 3	<p>5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Найважливіша авторська позиція</p> <p>4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно</p>	5

			виправити не може 1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність	
	Практичне завдання	<u>Практичне завдання №3</u> Експерти стверджують, якщо в суспільстві понад 50% працездатного населення зайнято у сфері інформаційно- інтелектуальних послуг, суспільство стало інформаційним. На якому етапі становлення інформаційного суспільства знаходиться Україна? Визначте першочергові завдання побудови інформаційного суспільства в Україні.	9-10 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 7-8 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. 5-6 балів – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим 3-4 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може 1-2 бали - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.	10
4	Опитування	Семинарське заняття 4	5 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція 4 бали – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень	5

			<p>узагальненості знань. 3 бали – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>2 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може</p> <p>1 бал - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.</p>	
	<p>Практичне завдання</p>	<p><u>Практичне завдання №4</u> Розкрийте роль України в сучасних геополітичних процесах, враховуючи фактор військового конфлікту з РФ.</p>	<p>9-10 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань. Наявна авторська позиція</p> <p>7-8 балів – глибокі і систематичні знання теорії, здатність вирішувати проблемні питання. Відповідь студента відрізняється точністю формулювань, логікою, достатній рівень узагальненості знань.</p> <p>5-6 балів – студент знає і може самостійно сформулювати основні поняття теми та пов'язати їх з реальними явищами. Проте відповідь змістовно неповна. Відповідь логічна, але розуміння не є узагальненим</p> <p>3-4 бали – студент відтворює основні поняття і визначення, але досить поверхово, не виділяючи взаємозв'язок між ними, може сформулювати з допомогою викладача основні положення теми, допускає помилки, які повною мірою самостійно виправити не може</p> <p>1-2 бали - відповідь студента фрагментарна, зумовлена нечіткими</p>	<p>10</p>

			уявленнями про закони і явища. У відповіді цілком відсутня самостійність.	
Усього за змістові модулі	8			60

9. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу*	Критерії оцінювання	Усього балів
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
Залік	Теоретичне завдання: тестування у системі Moodle	Питання для підготовки: Питання для підготовки і тести розміщено у Moodle https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=1608	1 бал за кожну правильну відповідь. На проходження тесту дається 20 хвилин і одна спроба	20
	Практичне завдання	Стратегування майбутнього України. Сформулюйте головні завдання стратегії розвитку політичної ідентичності в сучасній Україні.	20-18 – робота повністю розкриває тему, логічно структурована, оперування багатьма теоретичними поняттями, висока аргументованість відповіді, переконливі демонстрування власної авторської позиції, наведення прикладів з політичної практики; 17-14 – положення та висновки есе недостатньо аргументовані, але робота достатньо логічна 13-10 – недостатньо чітка структура, аргументація положень має незавершений характер, розмита конкретика 9-5 - відсутня чітка структура, описовий характер 4-1 – робота фрагментарна, відсутня логіка та структура	20
Усього балів				40

Шкала оцінювання ЗНУ: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна:

1. Капітоненко М. Теорія міжнародних відносин. Чернівці : Книги - XXI, 2019. 271 с.
2. Луцишин П.В., Луцишин Н.П. Теорія міжнародних відносин. Луцьк : РРВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2003. 339 с.
3. Міжнародні відносини та світова політика : підручник / кер. авт. кол. В. Ю. Крушинський ; за ред. В. А. Манжоли. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. 863 с.
4. Міжнародні системи і глобальний розвиток : підручник / кер. авт. колективу О. А. Коппель; за ред. Л.В. Губерського, В.А. Манжоли. Київ : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. 606 с.
5. Теорія міжнародних відносин : підручник / М. З. Мальський, М. М. Мацях ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, ф-т міжнар. відносин. 4-те вид., перероб. і допов. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка ; Київ : Знання, 2011. 407 с.

Додаткова:

1. Асиметрія міжнародних відносин / під ред. Г. М. Перепелиці, О.М. Субтельного. Київ : Знання, 2005. 432 с.
2. Бжезінський Зб. Велика шахівниця / пер. О. Фешовець. Харків : Фабула, 2018. 288 с.
3. Гальчинський А. С. Україна на перехресті геополітичних інтересів. Київ : Либідь, 2002. 500 с.
4. Гоббс Т. Левіафан. Київ : Дух і літера, 2000. 606 с.
5. Демчук П. О. Міжнародні відносини та проблеми євроатлантичної інтеграції. Київ : «ППП», 2004. 252 с.
6. Кіссінджер Г. Дипломатія ; пер. з англ. М. Гоцацюка, В. Горбатька. Київ : Вид. група КМ-БУКС, 2020. 864 с.
7. Кіссінджер Г. Світовий порядок. Роздуми про характер націй в історичному контексті / пер. з англ. Н. Коваль. Київ : Наш Формат, 2017. 319 с.
8. Корсунський С. Зовнішня політика в епоху трансформацій. Київ : Vivat, 2020.
9. Кудряченко А. І. Геополітика : підручник для вузів. Київ : МАУП, 2004. 296 с.
10. Мальський М. З. Теорія міжнародних відносин : підручник. Київ : Знання, 2007. 462 с.
11. Міжнародні відносини : історія, теорія, економіка / за ред. М. З. Мальського і Ю. М. Мороза. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. І.Франка, 2017. 461 с.
12. Міжнародні відносини та зовнішня політика України : підручник. Київ : НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2020. 328 с.
13. Основи теорії міжнародних відносин: навч. посібн. Львів : Академія сухопутних військ, 2010. 240 с.
14. Парахонський Б. О., Яворська Г. М. Онтологія війни і миру: безпека, стратегія, смисл : монографія. Київ : НІСД, 2019. 560 с.
15. Політична географія і геополітика : навч. посібник для вузів / авт. : Б. П. Яценко, В. І. Стафійчук, Ю. С. Брайчевський та ін. Київ : Либідь, 2007. 256 с.
16. Соснін О. В., Воронкова В. Г., Постол О. Є. Сучасні міжнародні системи та глобальний розвиток (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри) : навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2015. 556 с.
17. Сучасна українська геополітика : навч. посібник для студ. гуманіт. спец. вузів. Київ : Либідь, 2003. 176 с.
18. Технології сучасних міжнародних відносин : колективна монографія / І.В. Іщенко, О.Ю.Висоцький, В.О.Пермінов та ін.; за заг. ред. професора І.В. Іщенка. Дніпро: ТОВ «Акцент ПП», 2021. 292 с.
19. Трохимчук С. В. Політична географія світу. Київ : Знання, 2007. 422 с.
20. Федорова Г. Роль дипломатії під час воєнного стану. *Науково-теоретичний альманах Грані*. 2022. № 25(5). С. 10-17.
21. Цимбалістий В. Ф. Теорія міжнародних відносин : навч. посібник. Львів : Новий світ-2000, 2007. 360 с.
22. Чекаленко Л. Д. Зовнішня політика України. Київ : Либідь, 2006. 710 с.
23. Шепелев М. А. Теорія міжнародних відносин. Київ : Вища школа, 2004. 622с.

24. Heywood A. Global Politics. New York : Palgrave Macmillan, 2011. 585 p.
25. Chernoff F. Theory and Metatheory in International Relations. Concepts and Contending Accounts. New York : Palgrave Macmillan, 2007. 234 p.
26. Nye Joseph S. Soft Power: The Means to Success in World Politics. – New York: Public Affairs, 2004.– 208 p.

10. Інформаційні ресурси

1. Герасимчук Т.Ф., Киридон А.М., Троян С.С. Загальна теорія політики: навчальний посібник. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2017. 226 с. URL : https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/31677/1/10__Троян_Теорія_політик_и.pdf
2. Дністрянський М. С. Геополітика : навч. посіб. Львів, 2011. 436 с. URL : http://old.geography.lnu.edu.ua/Strukt/Biblio/alphavit/Ukr/Ukr_D/Dnistrians_kyi/geopolityka.pdf
3. Дністрянський М. С. Політична географія та геополітика України : навч. посіб. Тернопіль : Навч. кн. – Богдан, 2010. 344 с. URL : https://bohdan-books.com/upload/iblock/aba/aba2165c11e37e3358d07a83e8_b10cf2.pdf
4. Мальована Ю. Г., Руднева А. О. Трансформація іміджу України в умовах євроінтеграційних процесів на тлі військового конфлікту з Російською Федерацією. *Політик*. 2022. Спецвипуск. С. 100-105. URL: <http://politicus.od.ua/index.php/2022-ukr?id=57>.
5. Мальована Ю. Г., Руднева А. О. Функціональні та процесуальні аспекти медіакомунікативного простору сучасної України. *Держава та регіони. Серія : Соціальні комунікації*. 2017. № 4 (32). С. 137-142. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/drsk_2017_4_25.
6. Міжнародні організації : навч. посібнику Київ : Центр навчальної літератури, 2009. 223 с. URL: <http://dspace.oneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1364/1/Міжнародні%20організації.pdf>.
7. Мокій А.І. Міжнародні організації : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 280 с. URL: <http://westudents.com.ua/knigi/149-mjnarodn-organzats-moky-a.html>.
8. Новакова О.В., Пашина Н.П. Політичні процеси та політичні відносини. Київ : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2016. 398 с. URL : https://repository.mdu.in.ua/jspui/bitstream/123456789/1091/1/NP_polit_pr_otsessy.pdf
9. Руднева А. О., Мальована Ю. Г. Імідж України в умовах сучасних інформаційних процесів : цифрової трансформації та становлення електронного урядування. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2022. № 42. С. 320-327. URL: <http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/uk/2022-42>.
10. Руднева А. О., Мальована Ю. Г. Інформаційний фронт російської агресії в Україні 2022. *Вісник Львівського університету. Серія філософсько-політологічні студії*. 2022. № 45. С. 186-192. URL: <http://fps-visnyk.lnu.lviv.ua/uk/2022-45>
11. Фесенко М. В. Світ-система і її суб'єкти в глобальних політичних трансформаціях. Міжнародні відносини. Серія Політичні науки. 2017. № 15. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/view/3123
12. Hutchinson W. Information Warfare and Deception. *Informing Science*. 2006. № 9. P. 213-225. URL: <http://inform.nu/Articles/Vol9/v9p213-223Hutchinson64.pdf?q=deception>
13. Khorishko L., Rudnieva A. Latvian renewable energy policy in the context of EU initiatives. *BALTIC JOURNAL OF ECONOMIC STUDIES*. 2023. № 9(2). С. 211-215. URL: <http://baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/2091/2096>. (Web of Science).
14. Lauro T. Fake News and Influence : Information Warfare in the Digital Age. 2019. URL: <https://threatpost.com/information-warfare-power-misinformation/147452/>
15. Measuring the Information Society. Geneva, Switzerland. 2013. 254 p. URL: https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/publications/mis2013/MIS2013_without_Annex_4.pdf
16. Rudnieva A., Malovana Y. The Image of Ukraine in the International Arena in the Minds of the Current Processes of Digital Transformation and e-Government. *Citizen-centric e-Government in the European Union / Dudzik S., Kawka I.* Krakow : WYDAWNICTWO KSIĘGARNIA AKADEMICKA. 2023. С. 271-289. URL: <https://books.akademicka.pl/publishing/catalog/view/529/1728/2165>.
17. Szafranski C. R. Preparing For 2020. URL: <http://www.iwar.org.uk/iwar/resources/airchronicles/szfran.htm>
18. William R. Gery, SeYoung Lee, Jacob Ninas Information Warfare in an Information Age. 2017. URL: <https://ndupress.ndu.edu/Media/News/Article/1130649/information-warfare-in-an-information-age/>
19. Yoshihara T. Chinese Information Warfare : A Phantom Menace or Emerging Threat? Strategic Studies Institute, U. S. Army War College, 2001. 43 p. URL: https://www.jstor.org/stable/resrep11287?seq=1#metadata_info_tab_contents

11. Регуляції і політики курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску.

Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності. Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення.

Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел; рерайт (перефразування чужої праці без згадування оригінального автора). Будь-яка ідея, думка чи речення, ілюстрація чи фото, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело.

Виконавці індивідуальних дослідницьких завдань обов'язково додають до текстів своїх робіт власноруч підписану Декларацію академічної доброчесності (див. посилання у Додатку до силабусу). Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем. Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел: Електронні ресурси Національної бібліотеки ім. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua>

Цифрова повнотекстова база даних англomовної наукової періодики JSTOR: <https://www.jstor.org/>

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті. Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (термінологічних диктантів, контрольних робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Визнання результатів неформальної/інформальної освіти. Процедура врахування результатів, отриманих здобувачем за рахунок неформальної/інформальної освіти, регулюється Положенням Запорізького національного університету про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (2022 р.). https://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/normatyvna_basa/polozhennya_znu_pro_poryadok_viznannya_rezul_tat_v_navchannya.pdf

Комунікація. Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle. Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Zoom та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам». Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу ngml@ukr.net. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи. Для отримання швидкої відповіді пишiть повідомлення у Telegram.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2025-2026 рр.

ГРАФІК ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ 2025-2026 н. р. доступний за адресою:
<https://tinyurl.com/yckze4jd>.

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ:** <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

НАВЧАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмінь (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8ggt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/57wha734>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога **Марті Ірини Вадимівни** (061) 228-15-84, (099) 253-78-73 (щоденно з 9 до 21).

УПОВНОВАЖЕНА ОСОБА З ПИТАНЬ ЗАПОБІГАННЯ ТА ВИЯВЛЕННЯ КОРУПЦІЇ
Запорізького національного університету: **Банах Віктор Аркадійович**

Електронна адреса:

y_banakh@znu.edu.ua

Гаряча лінія: Тел. (061) 227-12-76

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Силабус навчальної дисципліни

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ.

Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок-п'ятниця з 08.00 до 16.00; вихідні дні: субота і неділя.

СИСТЕМА ЕЛЕКТРОННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE):
<https://moodle.znu.edu.ua>

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресою: moodle.znu@znu.edu.ua.

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу. Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЦЕНТР ІНТЕНСИВНОГО ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

ЦЕНТР НІМЕЦЬКОЇ МОВИ, ПАРТНЕР ГЕТЕ-ІНСТИТУТУ:
<https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

ШКОЛА КОНФУЦІЯ (ВИВЧЕННЯ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>